

Co-funded by
the European Union

PiVoT

Të rinjtë që promovojnë votën e informuar

MJETE PËR ANALIZËN E PROGRAMEVE TË KANDIDATËVE POLITIKË

UDHËZUES PËRDORIMI I DEDIKUAR PËR RININË,
OJF-të, ORGANIZATAT DHE INSTITUCIONET E
SHOQËRISË CIVILE

Impressum

Ky botim është zhvilluar dhe publikuar në kuadër të projektit “Pivot. Të rinjtë që promovojnë votën e informuar” (2023-1-FR02-KA220-YOU-000167160)

Koordinatorja e Projektit:
Femmes Entraide et
Autonomie.

Partnerët e projektit: CESIE,
People in Focus, Save a Girl
Save a Generation
Paraqitja: People in Focus.

Botuar në ____.

Financuar nga Bashkimi Europian. Pikëpamjet dhe opinionet e shprehura janë megjithatë vetëm ato të autorit(ve) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të Bashkimit europian ose të Agence du Service Civique-Agence Erasmus+ France Jeunesse & Sport. As Bashkimi europian dhe as Agence du Service Civique-Agence Erasmus+ France Jeunesse & Sport nuk mund të mbajnë përgjegjësi për to.

Tabela e Përmbajtjes

1 1. HYRJE

1.1 Përmbledhja e Projektit Pivot

1.2 Udhëzuesi i Përdoruesit

2 FUQIA E TË RINJVE

3 MODELI LUNDY I PJESËMARRJES RINORE

4 PËRMBLEDHJE E MATRICËS SË VLERËSIMIT

4.1 Si u zhvillua Matricat e Vlerësimit

4.2 Matrica e Vlerësimit

4.2.1 Kriteret e Përbashkëta mbi Barazinë Gjinore

4.2.2 Kriteret e Përbashkëta mbi Migracionin

4.2.3 Kriteret e Përbashkëta mbi Ndryshimet Klimatike

4.3 Çfarë hapash nevojiten për të përdorur Matricën e Vlerësimit?

4.4 Using the Evaluation Grid in Different Election Types

5 ÇFARË E BËN TË VEÇANTË MATRICËN E VLERËSIMIT?

6 ZBATIMI NË ZGJEDHJET E KALUARA, SFIDAT DHE MËSIMET E NXJERRA

7 PËRFUNDIME

1. Hyrje

1.1 Përmbledhje e projektit PIVOT

Projekti PIVOT – Youth Promoting Vote Informed, është një iniciativë e programit Erasmus+ e financuar nga Bashkimi European, e dedikuar për fuqizimin e të rinjve në të gjithë Evropën në mënyrë që ata të jenë më të angazhuar në jetën demokratike.

Përmes krijimit të një partneriteti, PIVOT bashkon katër organizata partnere nga Franca, Italia, Shqipëria dhe Spanja. Secili partner—Femmes Entraide et Autonomie (FEA), CESIE, People in Focus (PIF) dhe Save a Girl Save a Generation (SAG-SAG)—sjell ekspertizën e tij në projektet europiane, duke përfshirë angazhimin e të rinjve, gjithëpërfshirjen sociale dhe avokimin për pjesëmarrje sociale dhe qytetare. Ata janë bashkuar, për të punuar në rritjen e përfshirjes së të rinjve në zgjedhjet e Parlamentar të BE-së dhe për të nxitur një interes më të madh për politikën europiane. Ky synim mund të arrihet përmes zbatimit të një sërë trajnimesh, seminaresh, fizikisht ose online dhe botimeve specifike.

Projekti mbështet strategjitë e BE-së për pjesëmarrjen e të rinjve dhe barazinë gjinore, në përputhje me Strategjinë e BE-së për Rininë 2019–2027, Strategjinë e BE-së për Barazinë Gjinore, Strategjinë e BE-së për të Drejtat e Fëmijëve dhe rekomandimet e Këshillit të Evropës për pjesëmarrjen e të rinjve.

Fokusi kryesor i projektit është të zhvillojë mendimin kritik dhe aftësitë vlerësuese të të rinjve, veçanërisht në analizimin e programeve politike. Ky synim është thelbësor në nxitjen e një brezi votuesish të informuar, të aftë për të marrë vendime bazuar në kritere që pasqyrojnë vlerat dhe shqetësimet e tyre sociale.

Objektivat kryesore të projektit janë:

1

Fuqizimi i të rinjve përmes seminareve mbi BE-në, çështjet sociale dhe aftësitë e buta.

2

Angazhimi i të rinjve me kandidatët për deputetë dhe politikëbërësit duke bashkëkrijuar një mjet për të vlerësuar programet politike sipas nevojave dhe perspektivave të tyre.

3

Promovimi i praktikave më të mira në pjesëmarrjen e të rinjve dhe qytetarinë aktive përmes komunikimit dhe ndërgjegjësimit.

PIVOT është i fokusuar në temat kryesore si barazia gjinore, migracioni dhe ndryshimet klimatike. Përveç fuqizimit të të rinjve përmes një sërë aktiviteteve, duke përfshirë sesione trajnimi dhe seminare, ai synon zhvillimin e një Matrice gjithëpërfshirëse të Vlerësimit që është i zbatueshëm për zgjedhjet e BE-së, kombëtare dhe lokale.

Afati kohor i projektit përfshin disa faza:

Zhvillimi i moduleve të trajnimit të fokusuara në Bashkimin European dhe çështjet sociale, si barazia gjinore, migracioni dhe ndryshimet klimatike.

Workshop-e për të rinjtë që përdorin këto module, për të informuar dhe promovuar të menduarit kritik dhe për të shtyrë drejt qytetarisë aktive.

Zbatimi i Matricës së Vlerësimit, duke i mundësuar të rinjtë të përdorin aftësitë e fituara për të vlerësuar kandidatët politikë dhe programet e tyre kur të votojnë.

Zbatimi i disa workshop-eve të fokusuara në përmirësimin e aftësive të buta.

Nëpërmjet këtyre fazave, PIVOT synon të ndikojë pozitivisht në angazhimin qytetar të të rinjve, duke i inkurajuar ata të bëhen pjesëmarrës aktivë në komunitetet e tyre dhe gjithashtu duke u ofruar atyre mjete për të vlerësuar në mënyrë kritike programet politike.

1.2 Udhëzuesi i Përdoruesit

Qëllimi i këtij Udhëzuesi të Përdorimit është të ndihmojë përdoruesit në kuptimin dhe zbatimin e një prej mjeteve kryesore të projektit PIVOT – Matricës së Vlerësimit. Matrica e Vlerësimit u krijua nga të rinjtë pjesëmarrës në projektin PIVOT, si një mjet i strukturuar për të ndihmuar të rinjtë e tjerë të vlerësojnë programet e kandidatëve politikë në mënyrë kritike.

Të rinjtë nga Shqipëria, Franca, Italia dhe Spanja janë përqëndruar në përcaktimin e propozimeve mbi tema që ata i konsiderojnë më të rëndësishme si barazia gjinore, migracioni dhe ndryshimet klimatike. Përmes këtij mjeti, të rinjtë mund të fokusohen në vlera të rëndësishme që përputhen me bindjet e tyre dhe të analizojnë politikat e kandidatëve bazuar në kriteret e qarta dhe të strukturuar.

Ky udhëzues ofron udhëzime të detajuara se si të përdoret Matrica e Vlerësimit në zgjedhjet lokale, kombëtare dhe europiane, duke u mundësuar përdoruesve të përshtatin matricën me kontekste të ndryshme politike. Duke ndjekur udhëzuesin, përdoruesit mund ta kenë më të lehtë të vlerësojnë retorikën politike që ndikon në jetën e tyre të përditshme dhe kështu të jenë në gjendje të avokojnë për politika që përputhen me vlerat e tyre. Në fund, qëllimi i Matricës së Vlerësimit është të fuqizojë të rinjtë me një ndjenjë sigurie në votën e tyre gjatë proceseve demokratike dhe një kuptim më të mirë të ndikimit që mund të ketë politika në çështjet sociale të rëndësishme. Ky mjet mund t'i ndihmojë ata të kuptojnë rëndësinë e zgjedhjes së kandidatëve të përkushtuar për të ndërtuar një shoqëri më gjithëpërfshirëse dhe që përputhen me parimet e tyre.

2. FUQIA E TË RINJVE

Të rinjtë janë forca kryesore të ndryshimit, duke luajtur një rol të rëndësishëm në formësimin e proceseve të vendimmarrjes. Ata janë grupi më i prekur në shoqëri nga vendimet e marra nga liderët politikë, të cilët shpesh zgjidhen prej vetë tyre. Kjo e bën të rëndësishme që të rinjtë të marrin iniciativën, duke avokuar për besimet e tyre dhe duke adresuar nevojat e tyre për të ardhmen e tyre të ndritur dhe të komunitetit. Duke ndikuar mbi përfaqësuesit e partive politike, duke marrë iniciativë dhe duke nxitur në mënyrë aktive politika të qarta, ata kanë të drejtën legjitime si qytetarë aktivë. Rinia është zëri për të mbajtur të përgjegjshëm politikëbërësit, duke transformuar diskursin dhe duke vënë në qendër të vëmendjes këndvështrimin e të rinjve.

Ngritja e zërit për ndryshimin e politikave

Të rinjtë kanë energjinë, gjallërinë dhe fuqinë për të ngritur zërin për shqetësimet e tyre dhe për të tërhequr vëmendjen e liderëve politikë. Kjo sjell mbështetje për ndryshimin dhe zhvillimin e politikave.

Qasje ndaj shqetësimeve reale

Një e ardhme më e mirë fillon me nxjerrjen në pah të shqetësimeve dhe nevojave në një mënyrë të vërtetë dhe reflektuese. Të rinjtë duhet të angazhohen vullnetarisht për t'u përfshirë në proceset politike, për të dhënë kontributin e tyre në hartimin e politikave.

Perspektiva nga brezi i ri

Të rinjtë mund të ofrojnë njohuri të rëndësishme për brezin e tyre. Përfshirja e të rinjve në proceset vendimmarrëse siguron hartimin e politikave që adresojnë nevojat aktuale të shoqërisë.

Nxitja e inovacionit

Shpesh të rriturit mendojnë dhe veprojnë në një mënyrë të caktuar, të kufizuar nga përvojat e tyre. Të rinjtë mund të kenë ide të reja, origjinale dhe novatore për t'i propozuar politikëbërësve.

Mobilizimi i bashkëmoshatarëve

Të rinjtë kanë aftësinë për të mobilizuar bashkëmoshatarët e tyre në veprime të drejtuara nga të rinjtë dhe të përfshihen aktivisht në arenën politike. Pjesëmarrja e të rinjve është e nevojshme për zhvillimin e qytetarisë aktive sepse balancon të drejtat sociale të të rinjve me përgjegjësitë e tyre.

Fuqizimi i komunitetit lokal

Merrni një rol aktiv në krijimin e një komuniteti më të fuqizuar, gjithëpërfshirës dhe të fortë. Pjesëmarrja e të rinjve është thelbësore për kultivimin e komuniteteve aktive që janë të informuara dhe të përgjegjshme për detyrat e tyre si qytetarë.

3. Modeli i Pjesëmarrjes së të Rinjve sipas Lundy-t

Modeli Lundy¹ i pjesëmarrjes mund të përdoret për të kuptuar se çfarë nevojitet për përfshirjen e të rinjve në vendimmarrje. Modeli ka katër elementë. Secili prej tyre përshkruan komponentët e ndryshëm që kërkohen për pjesëmarrjen e të rinjve dhe duke theksuar rëndësinë e dëgjimit të pikëpamjeve të të rinjve.

¹Lundy's Model of Participation has been adapted specifically for this user guide: *The Lundy model of child participation* (n.d.) Available in: https://commission.europa.eu/system/files/2022-12/lundy_model_of_participation_0.pdf

Modeli Lundy-it i pjesëmarrjes

Të rinjtë ndihen të sigurt, gjithëpërfshirës, me mundësi për mbështetjen e tyre dhe me përfshirje aktive.

Të rinjtë kanë të drejtë të shprehin pikëpamjet e tyre dhe opinionet, duhet të vlerësohen dhe inkurajuar.

Idetë e të rinjve duhen marrë seriozisht dhe të vendosen në veprim, ku është të përshtatshme.

Pikëpamjet e të rinjve duhet ti komunikohen liderëve politikë për të bërë ata të kuptueshëm dhe të përgjegjshëm.

Këta katër elementë mund të përshkruhen si:

HAPËSIRA

partitë politike duhet të krijojnë hapësira gjithëpërfshirëse, të sigurt dhe takime konsultimi për të rinjtë që të marrin pjesë aktive në programet e tyre.

AUDIENCA

kandidatët politikë duhet të angazhohen për të dëgjuar dhe marrë parasysh qasjet e të rinjve për çështjet e përzgjedhura. Duhet të zhvillohet një mekanizëm që siguron që të gjitha pikëpamjet të dëgjohen nga persona që mbajnë përgjegjësi.

ZËRI

Të rinjtë duhet të kenë mundësinë të shprehin lirisht mendimet dhe idetë e tyre për programin e kandidatit politik. Nëse duan ta bëjnë këtë, sigurisht. Mendimet e tyre duhet të vlerësohen dhe të inkurajohen.

NDIKIMI

idetë që ndajnë të rinjtë duhet të kenë ndikim dhe efekt në programin e kandidatëve politikë. Pikëpamjet e të rinjve duhet të merren seriozisht dhe të të përfshihen në marrjen e vendimeve.

4. Përmbledhje e Matricës së Vlerësimit

4.1. Si u zhvillua Matrica e Vlerësimit

Identifikimi i nevojës

Matrica e Vlerësimit është një komponent kyç i Projektit PIVOT, i krijuar për t'u ofruar të rinjve një mjet të strukturuar dhe të organizuar për analizimin dhe krahasimin e programeve të kandidatëve politikë. Ky mjet bazohet në kritere objektive që ndihmojnë të rinjtë të bëjnë zgjedhje të informuara bazuar në propozime të qarta dhe të mirëpërcaktuara, në vend të pikëpamjeve të përgjithshme.

Procesi i Zhvillimit

Pas tre trajnimeve në secilin vend partner me qëllim rritjen e kapaciteteve të të rinjve në tema të tilla si barazia gjinore, migracioni dhe ndryshimet klimatike, të rinjtë nga Shqipëria, Franca, Italia dhe Spanja u bashkuan në diskutime dinamike, interaktive rreth zgjedhjeve dhe mënyrave për të pasur ndikim në programet e kandidatëve politikë.

Pas fazës së stuhisë së mendimeve (brainstorming) mes tyre dhe shkëmbimit të ideve e informacionit, ata arritën në përfundimin se për vlerësimin e programeve politike duhet të merren parasysh propozime specifike në fushat e barazisë gjinore, migracionit dhe ndryshimeve klimatike. Këto propozime u vlerësuan si të rëndësishme për të garantuar respektimin e të drejtave të njeriut dhe përputhjen me vlerat europiane.

Duke u fokusuar në çështje kyçe sociale, Matrica e Vlerësimit u mundëson votuesve të rinj të analizojnë nëse politikat e kandidatëve përputhen me çështjet e rëndësishme për jetën e tyre, bashkëmoshatarëve të tyre dhe komuniteteve të tyre lokale.

Funksioni kryesor i Matricës së Vlerësimit është të lejojë të rinjtë të vlerësojnë programet politike në një mënyrë të strukturuar. Ai siguron kritere të paracaktuara në të gjitha fushat kryesore, duke ndihmuar të rinjtë të vendosin objektivisht e në ekuilibër pozicionin e një kandidati. Përdorimi i këtij mjeti i bën që të rinjtë të jenë më të angazhuar në procesin zgjedhor, duke nxitur aftësitë e tyre kritike dhe duke i fuqizuar ata që të mbajnë kandidatët politikë të përgjegjshëm.

Matrica e Vlerësimit përbëhet nga tre fusha kryesore të kriterëve, duke përfshirë tregues specifikë që të rinjtë mund të përdorin për të vlerësuar rëndësinë, forcën dhe realizueshmërinë e propozimeve të politikave të një kandidati.

Të rinjtë kanë theksuar propozimet e mëposhtme për një botë të barabartë, të drejtë dhe të qëndrueshme. Vizioni i tyre për të ardhmen është i lidhur ngushtë me këto deklarata gjatë vlerësimit të kandidatëve politikë.

Ata besojnë fort se kandidatët politikë duhet t'i marrin seriozisht pikëpamjet e tyre dhe t'i vënë në praktikë idetë e tyre për të pasur progres dhe një hapësirë më të mirë për të gjithë. Për më tepër, ata besojnë se bashkëmoshatarët e tyre do të përfitojnë duke artikuluar mendimet e tyre dhe duke marrë iniciativën për të mbajtur përgjegjësit kandidatët politikë dhe politikëbërësit.

Të rinjtë mund të vlerësojnë çdo propozim të dhënë më poshtë për çdo program partie bazuar në sistemin e shkallëzimit, si:

- **Shumë e kënaqshme**
- **Mjaft e kënaqshme**
- **Më pak e kënaqshme**
- **Shumë e pakënaqshme**
- **Nuk përmendet**

Bazuar në vlerësimin e dhënë për secilën parti, do të jetë më e lehtë për të rinjtë të votojnë për partinë që përmbush kriteret e tyre dhe të ngrenë zërin kur këto kriterë nuk pasqyrohen në programet politike.

Let's evaluate the programmes of the candidates in the European elections!

✓	Propositions	Party 1	Party 2	Party 3	Party 4	Party 5	Party 6	Party 7	Party 8
Gender equality	Harmonising European legislation on gender equality and gender-based violence								
	Developing a Europe-wide policy for information and education on gender equality.								
	Promoting and protecting effective access to sexual health and abortion throughout the EU								
	Protecting LGBT people and their rights								
Migration	Placing people at the centre of European migration policies.								
	Implementing a migrant redistribution reform, to better distribute migrants in the EU member States								
	Implementing measures to raise society's awareness of the migration issue.								
Climate change	Adopt clear, binding legislation at European level, for an ambitious, long-term policy								
	Rethinking our use of energy								
	Protecting biodiversity and the environment at EU level								
	Promoting the use of soft mobility.								

Very satisfactory

Rather satisfactory

Rather unsatisfactory

Very unsatisfactory

Not mentioned

Co-funded by the European Union

4.2.1 Kriteret e Përbashkëta për Barazinë Gjinore

Këto janë kritere të vlerësuara si **shumë të rëndësishme** që merren parasysh nga të rinjtë.

PiVo+

Harmonizimi i legjislacionit european për barazinë gjinore dhe dhunën me bazë gjinore

Pse ky kriter? - Kornizat legislative në vende të ndryshme të BE-së dhe jashtë BE-së si Shqipëria ndryshojnë gjerësisht në fushat e barazisë gjinore. Si një vend që pretendon të bëhet një vend anëtar i BE-së, ai duhet të përafrohet me vlerat demokratike të BE-së.

Është e nevojshme të garantohen të njëjtat mbrojtje për të gjithë, pavarësisht nga kombësia e tyre. Të gjithë njerëzit duhet të përfitojnë nga barazia në vendin e punës, mundësi të barabarta dhe paga të barabarta, me një perspektivë të ndërlidhur mbi mënyrat se si hendeku i pagave po ndikon në pagat më të ulëta. **Për më tepër, leja e lindjes duhet të jetë e barabartë pavarësisht nga gjinia,** pasi leja e nënës është një nga burimet kryesore të hendekut gjinor të pagave dhe e harmonizuar në nivel european.

Ligjet gjithashtu ndryshojnë kur bëhet fjalë për dhunën me bazë gjinore dhe seksuale dhe përdhunimin. Si rezultat, viktimat mbrohen ndryshe, në varësi të vendit të tyre të origjinës. **Është e nevojshme të miratohen përkufizime të përbashkëta për dhunën me bazë gjinore dhe atë seksuale.** Përkufizimet e shteteve anëtare më mbrojtëse të BE-së përse i përket SGBV-së duhet të miratohen në një mënyrë të përbashkët, për mbrojtje më të mirë të viktimave në nivel european.

Për t'u siguruar që këto legjislacione të zbatohen me efikasitet, ky plan duhet të monitorohet në të gjitha fazat, nëpërmjet pyetësorëve dhe anketave, për më shumë transparencë.

Zhvillimi i një politike mbarëeuropiane për informim dhe edukim mbi barazinë gjinore.

Pse ky kriter? - Qytetarët nuk janë mjaft të informuar për çështjet e barazisë gjinore, e në veçanti për shëndetin dhe të drejtat seksuale dhe riprodhuese, kontracepsionin, pëlqimin, dëshirën, menstruacionet etj. **Institucionet duhet të sigurojnë që qytetarët të jenë më të informuar për këto çështje. Informacioni i dhënë nuk duhet të kufizohet në një pamje heteroseksuale, cisgjinore, binare të gjinisë, por duhet të përfshijë të gjitha gjinitë dhe orientimet seksuale.**

Përveç kësaj, si pjesë e të njëjtit synim për t'i ofruar qytetarëve informacion të plotë, **ne duhet të luftojmë dezinformimin dhe komentet diskriminuese për gratë dhe pakicat gjinore në internet, duke kontrolluar më mirë algoritmet dhe përmbajtjet e postuara në internet.** Mund të vendoset një politikë e ngjashme me atë të Aktit të Shërbimeve Dixhitale, e cila synon veçanërisht të heqë më shpejt përmbajtjen e paligjshme të raportuar në internet.

Pivot

Promovimi dhe mbrojtja e aksesit efektiv ndaj shëndetit seksual dhe abortit në të gjithë BE-në

Pse ky kriter? – Legjislacioni dhe politikat kombëtare në shtetet e ndryshme anëtare të Bashkimit europian dhe shtetet jo-BE u ofrojnë qytetarëve nivele të ndryshme aksesit në shërbimet e shëndetit seksual dhe në ndërprerjen vullnetare të shtatzënisë. **Aksesi në shërbimet e shëndetit seksual, dhe në veçanti aksesin ndaj abortit, duhet të jetë efektiv në të gjithë Bashkimin Europian dhe Shqipëri.** Vendet duhet të sigurojnë akses të barabartë në të drejtat e abortit në të gjithë territorin e tyre dhe të heqin klauzolën e ndërgjegjes.

Për të siguruar akses efektiv për të gjithë, institucionet kombëtare duhet të investojnë burime financiare në struktura të dedikuara publike dhe vullnetare: spitale, qendra të shëndetit seksual, si klinikat e planifikimit familjar etj.

Mbrojtja e personave LGBT dhe të drejtave të tyre

Pse ky kriter? – Politikat në lidhje me mbrojtjen e personave LGBT ndryshojnë shumë sipas shtetit anëtar. Në Shqipëri, Francë, Spanjë apo Itali personat LGBT kanë shumë probleme përse i përket mbrojtjes së të drejtave të tyre. **Për të mbrojtur siç duhet të drejtat e tyre, ligjet në nivel evropian dhe kombëtar duhet të harmonizohen, duke përfshirë ndalimin e diskriminimit në procesin e punësimit bazuar në identitetin gjinor ose orientimin seksual.** Duhet të krijohen fushata të gjera sensibilizimi dhe informimi në këtë drejtim, si dhe korniza legislative.

Politikat publike aktuale në BE për gjininë shpesh miratojnë një pikëpamje tradicionale "binare" të gjinisë: ato shpesh kufizohen në mbrojtjen e të drejtave të grave dhe luftën për barazi midis grave dhe burrave, pa marrë parasysh diskriminimin që pësojnë transgjinorët, njerëzit jobinarë dhe njerëzit e gjinive të ndryshme.

Ashtu si objektivi i barazisë gjinore është përfshirë në të gjitha politikat europiane përmes integritimit gjinor, **të gjitha politikat që synojnë të luftojnë për barazinë gjinore duhet të përfshijnë politika për të promovuar barazinë e personave cisgjinorë dhe transgjinorë dhe për të mbrojtur të drejtat e njerëzve transgjinorë, jobinarë dhe gjini të ndryshme.** Shqipëria duhet të ndjekë rrugën europiane për sa i përket politikave.

Pivot

4.2.2. Kriteret e përbashkëta për migracionin

Këto janë kritere të vlerësuara si **shumë të rëndësishme** që merren parasysh nga të rinjtë.

Për sa i përket kushteve të pritjes, ato duhet të harmonizohen në të gjithë Bashkimin European dhe më gjerë për të lejuar një zhvendosje më të mirë të migrantëve. BE-ja duhet të krijojë një program të detajuar për të lejuar financiarisht mbështetje të barabartë financiare për të gjithë migrantët, pavarësisht nga vendi ku jetojnë. Duhet të thuhet se sa përqind do të shkojë për nevojat bazë. Politikat publike duhet të lejojnë një përzierje midis migrantëve dhe popullsisë së përgjithshme, në mënyrë që të promovohet integrimi dhe të shmanget izolimi i migrantëve. **Vendet në kufirin e Europës si Shqipëria, që presin më së shumti të ardhurit e rinj që kanë marrë rrugën e Mesdheut, duhet të mbështeten më mirë financiarisht,** për të përmirësuar kushtet e pritjes së emigrantëve në këto vende. **Qendrat e azilit të refugjatëve duhet të eliminohen,** pasi nuk respektojnë standardet për një jetë dinjitoze. **Legjislacioni european për pritjen e emigrantëve duhet të zbatohet më mirë dhe duhet të ndahen burime financiare.** Kjo mund të përfshijë krijimin e një agjencie europiane të ngarkuar për pritjen e migrantëve, e cila do të siguronte përmbushjen e standardeve të pritjes në Evropë. Për më tepër, për migrantët duhet gjithashtu të aplikohet parimi i mosdiskriminimit dhe të mbrohen në të njëjtën mënyrë pavarësisht nga origjina e tyre. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet luftës kundër trafikimit të qenieve njerëzore në vendet e destinacionit. Emigrantët duhet të marrin një broshurë ose paketë me informacione ku mund të mësojnë më shumë për të drejtat dhe mundësitë e tyre, në gjuhën e tyre amtare. Sa i përket procedurave administrative, ato mund të jenë shumë të rënda dhe të vështira për aplikantët që kanë pak njohuri për sistemin administrativ, gjuhët dhe kulturat europiane. **Është thelbësore të thjeshtohen procedurat, t'i lehtësohen ato dhe të merren parasysh pengesat që hasin migrantët.** Gjithashtu, procedura për marrjen e statusit të të miturve të pashoqëruar është sot tepër komplekse: duhet bërë më e lehtë, në mënyrë që të mundësohet mbrojtja e këtyre të miturve veçanërisht vulnerabël.

Në ditët e sotme, janë vënë në zbatim plane të shumta nga institucionet për pritjen dhe trajtimin e personave në situata migrimi. Megjithatë, shumë prej tyre nuk mund të votojnë sepse nuk kanë ende shtetësinë e vendit pritës. **Megjithatë, është e nevojshme të krijohen hapësira për t'i lejuar njerëzit në situata migrimi të shprehin veten dhe t'i përfshijnë ata në proceset legjislative dhe vendimmarrëse.**

Në rastet e kthimit, duhet të krijohet një institucion specifik për migrantët që kthehen në vendet e tyre, në mënyrë që të mbajë gjurmët e statistikave dhe të japë rekomandime se si migrantët mund të rifillojnë jetën e tyre.

Përballë rritjes së ndryshimeve klimatike, të cilat po bëjnë që shumë njerëz të largohen përkohësisht ose përgjithmonë nga vendet e tyre të jetesës, **duhet të krijohet statusi i refugjatit klimatik, në mënyrë që të mbrohen në mënyrë adekuate ata që ikin nga vendet e tyre për shkak të pasojave të ndryshimeve klimatike.**

Së fundi, njerëzit më të cënueshëm, si gratë, personat LGBTQ+, fëmijët dhe njerëzit që kanë probleme të shëndetit fizik ose mendor, duhet të mbështeten më mirë, përmes planeve politike gjithëpërfshirëse.

Zbatimi i një reforme të zhvendosjes së emigrantëve, për të zhvendosur më mirë emigrantët në Shtetet Anëtare të BE-së

Pse ky kriter?– Vendet në kufijtë e Evropës marrin më shumë njerëz që kalojnë rrugën e Mesdheut. Ata aktualisht nuk janë në gjendje të menaxhojnë të gjitha kërkesat për azil që marrin. Megjithatë, sipas rregulloreve të Dublinit, shteti i parë anëtar ku regjistrohen gjurmët e gishtave dhe informacioni personal i një azilkërkuesi është shpesh Shteti Anëtar përgjegjës për kërkesën për azil. **Për të siguruar procedura që janë efektive, të sigurt dhe që respektojnë dinjitetin njerëzor, migrantët dhe azilkërkuesit duhet të shpërndahen më mirë midis shteteve anëtare të BE-së.**

Zbatimi i masave për rritjen e ndërgjegjësimit të shoqërisë për çështjen e migracionit.

Pse ky kriter? – Shumë qytetarë janë pak ose pak të informuar për çështjen e migracionit. Gjithashtu qarkullojnë informacione të rreme, të cilat mund të kontribuojnë në prodhimin e stereotipeve, madje edhe në gjuhën e urrejtjes. **Një politikë e ndërgjegjësimit të qytetarëve europianë dhe shqiptarë për çështjet që kanë të bëjnë me migracionin, duke u dhënë zë njerëzve të njerëzve të prekur drejtpërdrejt nga kjo situatë, duke e bërë thelbësore, për të siguruar jetesën e përbashkët.**

³Dublin regulations - https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/country-responsible-asylum-application-dublin-regulation_en

⁴https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/country-responsible-asylum-application-dublin-regulation_en

Miratimi i një legjislacionit të qartë, detyrues në nivel europian, për një politikë ambicioze dhe afatgjatë

Pse ky kriter? – Ndryshimi i klimës është një problem urgjent dhe sot duhet të merren vendime për të zbutur pasojat e tij më shkatërruese. **Politikat europiane për ndryshimin e klimës nuk mund të kufizohen në "hapa të vegjël": është një ndryshim në shkallë të gjerë në mënyrën tonë kapitaliste dhe perëndimore të jetesës dhe konsumit, që shoqëria jonë duhet të bëjë.** Për shembull, është e përshtatshme të favorizohen qarqet e shkurtra mbi importet që janë të kushtueshme për mjedisin dhe të miratohet një politikë e për mbrojtjen mjedisore.

Rregulloret europiane dhe shqiptare duhet të jenë më kufizuese nëse duam të arrijmë objektivin e Marrëveshjes së Parisit për të kufizuar ngrohjen globale në një nivel nën 2°C deri në fund të shekullit të 21-të. Personat juridikë ose moralë që krijojnë një ndikim negativ në mjedis duhet të sanksionohen dhe kompanitë duhet të detyrohen të shmangin dëmtimin e mjedisit: **duhet të përcaktohen nivele të ndryshme sanksionesh për të detyruar kompanitë të miratojnë plane të barabarta për të mbrojtur mjedisin. Masat duhet gjithashtu të harmonizohen më mirë në nivel europian.** Për shembull, neni 37 i Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit europian në lidhje me mbrojtjen e mjedisit dhe përmirësimin e cilësisë së tij duhet të modifikohet, për ta bërë atë më pak të paplotë. Bashkimi Europian duhet të miratojë një politikë vërtet ambicioze për ndryshimet klimatike. Një traktat i ri mjedisor mund të konsiderohet, duke inkurajuar të gjitha shtetet ta nënshkruajnë atë, veçanërisht ato më ndotëse.

Nëse nuk respektojnë masat e rekomanduara ose nuk arrijnë objektivat e vendosura, Shtetet Anëtare në fjalë duhet të dënohen në nivel evropian, njësoj si Zvicra.

Tranzicioni ekologjik nuk mund të ndodhë pa menduar për ndikimin e ndryshimeve klimatike dhe politikat e zbutjes së ndryshimeve klimatike mbi popullsinë. **Prandaj, njerëzit që janë veçanërisht vulnerabël ndaj pasojave të ndryshimeve klimatike (gratë, migrantët, etj.) duhet të mbrohen nga shtetet.** E drejta për shëndet duhet të garantohet për të gjithë, dhe veçanërisht për më të rrezikuarit. **Politika europiane duhet të bazohet në nevojat e popullatës.** Kështu, politikat e zbatuara do të jenë më të pranuara dhe më të drejta. Më gjerësisht, tranzicioni kërkon një rishpërndarje më të mirë të pasurisë dhe uljen e pabarazive. Tranzicioni duhet bërë edhe nëpërmjet ndërgjegjësimit, që në moshë shumë të re. Shoqëria në tërësi duhet të inkurajohet të ndryshojë praktikën e saj dhe të adoptojë alternativa ndaj sjelljeve më ndotëse. Në përgjithësi, duhet të inkurajohet aftësia e qytetarëve për të vepruar.

Për më tepër, tranzicioni ekologjik duhet të jetë politik: Bashkimi evropian duhet të jetë në gjendje të dënojë padrejtësitë dhe sulmet ndaj të drejtave të njeriut që lidhen me ndryshimet klimatike, si dhe fjalimet skeptike ndaj klimës.

4.2.3. Kriteria të Përbashkëta mbi Ndryshimet Klimatike

Këto janë kriteret të
vlerësuar si **shumë
të rëndësishme** që
merren parasysh nga
të rinjtë.

Pivot

Të rimendojmë përdorimin tonë të energjisë

Pse ky kriter? – Prodhimi ynë i energjisë dhe në veçanti djegia e lëndëve djegëse fosile, është sot origjina e një pjese të madhe të emetimeve të gazeve serrë, përgjegjëse për ngrohjen globale. **Bashkimi European duhet të veprojë konkretisht dhe të japë fonde për të promovuar dhe subvencionuar energjitë e rinovueshme, për t'i bërë ato të aksesueshme për të gjithë. Anasjelltas, ne duhet të rimendojmë marrëdhëniet tona me energjinë bërthamore dhe lëndët djegëse fosile, për të promovuar energjitë e gjelbra.**

Zona të caktuara, veçanërisht jashtë shtetit, janë veçanërisht të prekura nga efektet e ndryshimeve klimatike. Prandaj, është e përshtatshme të forcohet financimi i energjive të rinovueshme në këto zona, për të nxitur tranzicionin.

Pivot

Mbrojtja e biodiversitetit dhe mjedisit në nivel të BE-së

Pse ky kriter? – BE-ja duhet të zbatojë programe për të promovuar ripyllëzimin në disa zona dhe të bëjë të detyrueshme që çdo territor të zbatojë një sasi të caktuar sipërfaqesh të gjelbra. Shqiptarët duhet të përshtatin politikat europiane. Duhet të inkurajohen gjithashtu korridoret e biodiversitetit, që lejojnë kafshët të udhëtojnë nga një zonë pylli në tjetrën. Për sa i përket ndërtimit, duhet të shmangët ndërtimi pranë zonave turistike dhe ndërtimi duhet të lejohet vetëm kur bëhen kërkime të gjera që tregojnë se si mund të jetë e dobishme për zonën.

Promovimi i përdorimit të lëvizshmërisë së butë

Pse ky kriter? – Si pjesë e një tranzicioni drejt një sjelljeje më miqësore me mjedisin, lëvizshmëria e butë duhet të inkurajohet. Kjo përfshin brendësimin e kostove për mjedisin dhe ndotjen, duke rregulluar fluturimet kombëtare ose duke taksuar fluturimet kombëtare për shembull, dhe duke krijuar ndihma të dedikuara për të favorizuar udhëtimin me tren, në mënyrë që udhëtimi me tren të jetë gjithmonë më i lirë se udhëtimi me aeroplan në të njëjtën distancë. Në nivel lokal, duhet të krijohen lehtësira në qytete për të përmirësuar aksesin dhe qarkullimin me biçikleta.

Të kuptuarit i programeve të kandidatëve politikë mund të jetë sfidues dhe dërmues, prandaj Matrica e Vlerësimit e bën më të lehtë krahasimin e partive bazuar në atë që ka vërtet rëndësi për të rinjtë. Ky mjet i ndihmon të rinjtë të analizojnë politikat, deklaratat e verifikimit të fakteve të dhëna nga kandidatët dhe të marrin vendime të informuara kur mbahen zgjedhjet.

4.3. Cilët janë hapat e nevojshëm për të përdorur Rrjetin e Vlerësimit?

Për të përdorur plotësisht Matricën e Vlerësimit dhe për të vlerësuar secilën palë, të rinjtë duhet të ndjekin këto hapa:

- **Kryeni Kërkime mbi Programet e Kandidatëve Politikë:** Mblidhni informacion nga burime të shumta të besueshme, duke përfshirë faqet e internetit zyrtare të fushatës, intervistat, debatet, raportet e lajmeve dhe platformat e kontrollit të fakteve. Është e rëndësishme të kuptojmë më mirë përtej parullave dhe retorikës që përdorin.
- **Vlerësoni politikat në mënyrë objektive:** Përdorni Matricën e Vlerësimit për të vlerësuar çdo kandidat bazuar në kritere të qarta dhe të paracaktuara. Fokusohuni në realizueshmërinë dhe ndikimin e propozimeve të tyre dhe jo në premtimet e paqarta. Caktoni sistemin e shkallës në përputhje me rrethanat.
- **Kontrolloni konsistencën dhe llogaridhënien:** Analizoni nëse kandidatët kanë një historik të mbështetjes së politikave që ata mbrojnë. Rishikoni veprimet e tyre për të siguruar që premtimet e tyre të përputhen me zotimet e ndërmarra.
- **Krahasoni dhe prioritzoni çështjet:** Vendosni në ekuilibër vlerat reale dhe jepni përparësi çështjeve të përzgjedhura. Merrni parasysh ndikimin afatgjatë të politikave të tyre dhe sa efektivisht adresojnë shqetësimet dhe nevojat e të rinjve. Identifikoni se cilët kandidatë përfaqësojnë më mirë interesat tuaja.
- **Angazhohuni në Diskutim Kritik:** Diskutoni gjetjet tuaja me bashkëmoshatarët, mentorët dhe anëtarët e komunitetit. Debatimi për këndvështrime të ndryshme mund të zgjerojë këndvështrimin tuaj dhe të përmirësojë vlerësimin tuaj për të marrë një vendim.

- **Përmbushni rolin tuaj si qytetarë aktivë:** Mendimet e të rinjve duhet të dëgjohen. Ju mund të merrni pjesë në takimet e kandidatëve me qytetarët dhe në debatet mediatike për t'u siguruar që ndani pikëpamjet dhe analizat tuaja, të kryera përmes rrjetit të vlerësimit.
- **Qëndroni të përditësuar:** Kandidatët politikë mund të ndryshojnë ose rregullojnë programet e tyre gjatë gjithë fushatës. Sigurohuni që të gjurmoni përditësimet e tyre dhe zhvillimet e reja për të siguruar një votim të informuar.

4.4. Përdorimi i Matricës së Vlerësimit në lloje të ndryshme zgjedhjesh

Duke ndjekur këto hapa, përdoruesit mund të përfitojnë sa më shumë nga Matrica e Vlerësimit, duke shndërruar zgjedhjet komplekse politike në analizë të strukturuar dhe objektive.

Matrica e Vlerësimit është krijuar për të qenë fleksibël, duke e bërë atë një mjet të dobishëm për lloje të ndryshme zgjedhjesh elektorale, duke përfshirë zgjedhjet lokale, kombëtare dhe europiane. Çdo lloj zgjedhjesh mund të kërkojnë shtimin ose heqjen e kriterëve, në varësi të natyrës të zgjedhjeve. Matrica e Vlerësimit mbetet e vlefshme duke iu referuar çdo zgjedhjeje pavarësisht shkallës gjeografike të zgjedhjeve. Ndiemon për të reflektuar mbi prioritetet që të rinjtë i konsiderojnë të përshtatshme dhe jetike për një të ardhme më të mirë.

Në varësi të zgjedhjeve, Matrica e Vlerësimit mund të përdoret në:

Zgjedhjet Vendore: Prioriteti i Çështjeve të Komunitetit

Zgjedhjet lokale zakonisht fokusohen në çështje që ndikojnë drejtpërdrejt në jetën e përditshme të komuniteteve lokale brenda një zone specifike gjeografike, si p.sh. një qytet, qytet ose komunë. Është e rëndësishme të vlerësohen kandidatët për aftësinë e tyre për të adresuar nevojat e atij komuniteti dhe për t'i kthyer premtimet e tyre në veprime.

Për shembull, në zgjedhjet lokale, të rinjtë duhet të fokusohen në tema si ndryshimi i klimës që janë të rëndësishme për zonën specifike. Kjo mund të përfshijë lëvizshmëri të butë, investime në burimet e rinovueshme të energjisë, programe riciklimi etj.

Për më tepër, për një komunitet me çështje të tilla si integrimi i migrantëve dhe përfshirja duhet të trajtojë diskriminimin dhe të nxisë një shoqëri multikulturore. Matrica e Vlerësimit për zgjedhjet lokale mban gjurmët e politikave që kandidatët propozojnë për të qenë relevante dhe të zbatueshme brenda kontekstit vendor.

Zgjedhjet Kombëtare: Shqetësime me një Perspektivë më të Gjerë

Në nivel kombëtar, temat e trajtuara kanë një perspektivë më të gjerë që përfshin të gjithë vendin. Vitet e fundit, një nga fushat më të rëndësishme për zgjedhjet kombëtare është politika klimatike. Votuesit mund të kërkojnë kandidatë që kanë plane të forta dhe praktike për adresimin e sfidave kombëtare mjedisore, të tilla si ulja e emetimeve të karbonit, kalimi në burime të rinovueshme të energjisë dhe zbatimi i teknologjive të gjelbra. Matrica e Vlerësimit mund të përdoret për të krahasuar pozicionet e kandidatëve mbi këto politika kombëtare të klimës dhe për të identifikuar propozimet e kujt përputhen me vizionin e tyre për vendin.

Iniciativat për barazinë gjinore mund të përfshijnë, për shembull, përmirësimin e aksesit në kujdesin shëndetësor seksual, sigurimin që të drejtat LGBT të merren parasysh ose sigurimin e përfaqësimit të barabartë në rolet drejtuese në sektorë të ndryshëm. Matrica e Vlerësimit mund të përshtatet për të përfshirë kritere specifike që lidhen me politikat e vendeve të tyre, duke i lejuar votuesit të vlerësojnë propozimet e kandidatëve se si të menaxhojnë ekonominë kombëtare, të reduktojnë pabarazinë dhe të luftojnë ndryshimet klimatike.

Zgjedhjet Europiane: Bashkëpunimi Ndërkombëtar dhe Sfidat Globale

Zgjedhjet europiane ofrojnë një hapësirë krejtësisht të ndryshme për të rinjtë që të marrin në konsideratë, pasi këto zgjedhje kanë të bëjnë me adresimin e shqetësimeve kolektive brenda Bashkimit europian. Fushat kyçe të fokusit në zgjedhjet europiane shpesh përfshijnë politika në mbarë BE-në për ndryshimet klimatike, migracionin dhe të drejtat e njeriut. Këto zgjedhje ofrojnë një platformë për votuesit që të zgjedhin kandidatët që do të përfaqësojnë interesat e tyre në nivel europian dhe do të kontribuojnë në formësimin e drejtimit të BE-së.

BE-ja po përballet me sfida të vazhdueshme në lidhje me migracionin dhe rrjeti i vlerësimit do të ndihmojë për të vlerësuar se si kjo çështje do të prioritetizohet dhe menaxhohet nga liderët e BE-së duke siguruar politika të drejta. Për më tepër, BE-ja ka synuar veprimet klimatike dhe ka ndërmarrë veprime për të reduktuar CO2 me angazhime të qarta, ambicioze përmes politikave të përcaktuara. Të rinjtë duhet të vënë re se si kandidatët përputhen me qëllimet e BE-së dhe marrëveshjet globale.

Në mënyrë të ngjashme, çështje të tilla si barazia gjinore, të drejtat LGBT dhe sistemi i kujdesit shëndetësor janë tema të rëndësishme në zgjedhjet europiane. Në këtë kontekst, Matrica e Vlerësimit bëhet një mjet thelbësor për të rinjtë europianë, të cilët duhet të vlerësojnë angazhimin e kandidatëve ndaj vlerave të përbashkëta të BE-së, si dhe aftësinë e tyre për të lundruar në çështje komplekse, ndërkombëtare që kërkojnë bashkëpunim dhe bashkëpunim në të gjithë shtetet anëtare të BE-së.

5. Çfarë e bën të veçantë Matricën e Vlerësimit?

Matrica e Vlerësimit është një mjet thelbësor brenda projektit PIVOT, duke shërbyer si një kornizë e strukturuar për monitorimin dhe vlerësimin e programeve të kandidatëve politikë. Dizajni i saj u lejon të rinjve të vlerësojnë në mënyrë kritike se si politikat e secilit kandidat përputhen me vlerat dhe pritshmëritë e tyre për çështje sociale si barazia gjinore, migracioni dhe ndryshimet klimatike. Përdorimi i Matricës së Vlerësimit inkurajon vendimmarrjen objektive, të bazuara në prova, duke shmangur ndikimet emocionale apo sipërfaqësore. Kjo nxit një elektorat më të informuar dhe aktiv, veçanërisht në mesin e votuesve të rinj, të cilët janë shpesh të nënvlerësuar në burimet e edukimit politik dhe pjesëmarrjes qytetare.

Matrica e Vlerësimit është ndërtuar për të promovuar mendimin kritik duke ndihmuar përdoruesit të analizojnë angazhimet e kandidatëve sipas treguesve specifikë dhe të matshëm. Kjo qasje i ndihmon të rinjtë të bëjnë dallimin midis premtimeve të paqarta dhe politikave vepruese, duke i udhëhequr të rinjtë që të fokusohen në angazhimet reale të kandidatëve dhe jo në retorikën e fushatës.

Pjesëmarrja e të rinjve

Pjesëmarrja e të rinjve në zgjedhje është thelbësore. Ajo mbështet të drejtat e njeriut, kontribuon në jetën demokratike dhe vlerëson proceset vendimmarrëse. Pjesëmarrja e të rinjve mund të përkufizohet si “të rinjtë që kanë të drejtën, mjetet, hapësirën dhe mundësinë, kur është e nevojshme, mbështetjen për të marrë pjesë dhe për të ndikuar në vendimet dhe për t'u angazhuar në veprime dhe aktivitete, në mënyrë që të kontribuojnë në ndërtimin e një shoqërie më të mirë”.

⁵<https://rm.coe.int/168071b4d6>

Promovimi i Qytetarisë Aktive

Rrjeti i Vlerësimit shërben më shumë se një mjet zgjedhor; është gjithashtu një nxitës për qytetarinë aktive. Duke i angazhuar të rinjtë në procesin e vlerësimit, rrjeti krijon një ndjenjë përgjegjësie dhe pronësie mbi procesin demokratik. Ky fuqizim ndihmon në ndërtimin e një brezi të ri votuesish që jo vetëm janë të informuar, por janë edhe proaktivë në formësimin e vizionit për të ardhmen. Inkurajimi i të rinjve për të shprehur shqetësimet e tyre dhe për të mbështetur kandidatët që përputhen me vlerat e tyre, duke i ndihmuar ata të ndjejnë se vota e tyre është një formë e rëndësishme e aktivizmit.

Përmes theksimit të vlerave gjithëpërfshirëse dhe vlerësimin e strukturuar, Matrica e Vlerësimit në fund të fundit kontribuon në forcimin e parimeve demokratike dhe forcimin e rolit të të rinjve si pjesëmarrës aktivë dhe me vlerë në shoqëritë e tyre. Duke u fokusuar në çështje kritike sociale dhe duke i pajisur të rinjtë me mjete analitike, Matrica e Vlerësimit mbështet zhvillimin e një rinie më të angazhuar, më të informuar dhe të qëndrueshme.

Angazhimi i gazetarëve qytetarë

Vlerësimi i programeve të kandidatëve përmes Matricës së Vlerësimit mund të krijojë një ndjenjë komuniteti tek të rinjtë dhe të nxisë përfshirjen e gazetarëve qytetarë gjatë zgjedhjeve. Të rinjtë mund të bëhen aktivë në dialogun politik. Ata mund të ndajnë pikëpamjet dhe opinionet e tyre për programet e kandidatëve politikë dhe të shpërndajnë informacionin në shumë forma, si shkrimi në mediat e tyre sociale, shkrimi i artikujve në media studentore, krijimi i videove informuese, ngritja e shqetësimeve përmes fakteve, etj. Kjo u mundëson atyre jo vetëm të marrin vendime për veten e tyre, por edhe të ndajnë njohuritë dhe vlerësimet e tyre me të tjerët. Në këtë mënyrë, ata marrin rolin e gazetarëve qytetarë, duke kontribuar në debatet publike duke ofruar perspektiva të reja dhe duke i bërë kandidatët të përgjegjshëm dhe të vetëdijshëm për platformat e tyre.

Krijimi i liderëve të ardhshëm

Përdorimi i mjeteve si Matrica e Vlerësimit për të vlerësuar programet e kandidatëve rrit të menduarit kritik, aftësinë për të kuptuar median dhe ndërgjegjësimin politik tek të rinjtë. Këto janë thelbësore për krijimin e liderëve të ardhshëm, të cilët jo vetëm që janë të informuar për çështjet politike, por janë gjithashtu të aftë të angazhojnë të tjerët në dialog të informuar. Ndërsa zhvillojnë këto aftësi, të rinjtë mund të marrin role udhëheqëse në komunitetet e tyre, duke vepruar si qytetarë aktivë, të avokojnë për politika të ndryshme dhe duke organizuar bashkëmoshatarët e tyre në veprime kuptimplota.

6. Zbatimi i Matricës së Vlerësimit në Zgjedhjet e kaluara

Zbatimi dhe Ndikimi

Matrica e Vlerësimit u prezantua në zgjedhjet e mëparshme europiane si një mjet pilot për fuqizimin e pjesëmarrësve të rinj të projektit PIVOT duke i ndihmuar ata të vlerësojnë në mënyrë kritike kandidatët dhe të angazhohen në mënyrë më aktive në proceset demokratike. Të rinjtë nga Franca, Italia dhe Spanja përdorën Matricën e Vlerësimit për të vlerësuar kandidatët që garonin për Parlamentin europian. Të rinjtë nga Shqipëria do të kenë mundësinë të përdorin matricën në zgjedhjet e ardhshme parlamentare të Shqipërisë 2025. Ky zbatim praktik solli njohuri të vlefshme mbi efektivitetin e mjetit, duke treguar aftësinë e tij për të nxitur një kuptim më të thellë të programeve politike midis pjesëmarrësve të rinj.

Sfidat dhe Mësimet e Marra

Zbatimi i Matricës së Vlerësimit hasi gjithashtu disa sfida që u transformuan në mësim të vlefshme për përdorimet e ardhshme. Një nga sfidat kryesore ishte mbledhja e informacionit të saktë dhe të përditësuar mbi politikën e kandidatëve, veçanërisht për tema të ndërlukuara si ndryshimi i klimës dhe migrimi. Për të adresuar këtë, ekipi i Projektit PIVOT inkurajoi pjesëmarrësit të përdorin burime të shumta informacioni, duke përfshirë faqet zyrtare të fushatës, intervistat, artikujt e lajmeve dhe debatet publike. Kjo qasje u mësoi të rinjve se si të dallonin informacionin e besueshëm, një aftësi thelbësore për një qytetari të përgjegjshme.

Një sfidë tjetër ishte përshtatja e rrjetit me kontekstin unik politik të secilit vend. Për shembull, çështjet me prioritet nga të rinjtë në një vend mund të ndryshojnë nga ato në një vend tjetër, duke kërkuar fleksibilitet në zbatimin e kriterëve të Matricës së Vlerësimit. Kjo përvojë theksoi rëndësinë e personalizimit të matricës bazuar në nevojat lokale duke ruajtur parimet e tij thelbësore. Kjo përshtatshmëri është një mësim i rëndësishëm për zbatimet e ardhshme, pasi siguron që matrica të mbetet e rëndësishme në mjedise të ndryshme politike.

7. Përfundime

Projekti PIVOT ka treguar se mjete si **Matrica e Vlerësimit**, mund të ndihmojnë të rinjtë të përfshihen më shumë në demokraci dhe të mendojnë në mënyrë kritike për zgjedhjet e tyre. Nëpërmjet diskutimeve të hapura me kandidatët politikë, debateve në media dhe kërkimeve online, pjesëmarrësit e rinj me prejardhje të ndryshme do të jenë në gjendje të vlerësojnë programet e tyre. Kjo përvojë do t'i ndihmojë ata të kuptojnë çështje të rëndësishme, si **barazia gjinore, migracioni dhe ndryshimet klimatike**.

Matrica e Vlerësimit ofron një mënyrë të qartë dhe praktike për të analizuar këto çështje komplekse, duke e bërë më të lehtë marrjen e vendimeve të informuara në votime.

Projekti theksoi vlerën e Matricës së Vlerësimit si një **mjet monitorimi së pari të zgjedhjeve të BE-së**, duke inkurajuar të rinjtë nga **Franca, Italia dhe Spanja** të mendojnë në mënyrë kritike dhe të drejtë për zgjedhjet politike të **liderëve të BE-së**. Duke vlerësuar kandidatët përmes kriterëve **specifike dhe të matshme**, ata shkuan përtej premtimeve të fushatës dhe u fokusuan në planet reale të politikave të kandidatëve. Kjo qasje jo vetëm që i ndihmoi ata të merrnin vendime më të forta, por gjithashtu tregoi se të rinjtë kanë një rol të rëndësishëm në **diskutimet demokratike**.

Matrica e vlerësimit është një **burim i vlefshëm** që do të përdoret jo vetëm në zgjedhjet europiane, por edhe në **zgjedhjet kombëtare në Shqipëri** dhe në vendet anëtare të BE-së dhe ato vendore. Matrica e Vlerësimit mund të nxisë pjesëmarrjen demokratike dhe të inkurajojë përgjegjshmërinë afatgjatë nga kandidatët politikë. Duke mësuar të vlerësojnë politikën në mënyrë kritike dhe **të punojnë së bashku për qëllimet e përbashkëta**, të rinjtë janë të aftë më mirë për të ndihmuar në **krijimin e një shoqërie më gjithëpërfshirëse**.

Ndërsa projekti vazhdon të zhvillohet dhe rritet, Matrica e Vlerësimit është një burim i madh për **të fuqizuar të rinjtë** dhe për t'i inkurajuar ata të ndërmarrin **veprime të informuara të udhëhequra** nga ata në kontekste të ndryshme politike.

Youth Promoting Informed Vote

KA220-YOU – Youth Cooperation Partnerships.
Financuar nga Bashkimi European. Pikëpamjet dhe opinionet e shprehura janë megjithatë vetëm ato të autorit(ve) dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht ato të Bashkimit european ose të Agence du Service Civique-Agence Erasmus+ France Jeunesse & Sport. As Bashkimi european dhe as Agence du Service Civique-Agence Erasmus+ France Jeunesse & Sport nuk mund të mbajnë përgjegjësi për to.

Numër Projekti: 2023-1-FR02-KA220-YOU-000167160

Co-funded by
the European Union